

dem, til at ubeløkke saa mange andre Familier fra at komme i et selvstændigt Erhverv; det er derom, Spørgsmaalet dreier sig. Jeg skal nu rolig finde mig i, hvorledes Afstemningen vil blive, men min Betragtning er den, at man ved at vedtage Paragraphen for Eiden og giver de Hensyn, som ligge til Grund for vor hidtidige Fæstelovgivning, nemlig at saamange Familier af Bondestanden som muligt kunne finde et selvstændigt Erhverv, og det opgives til Fordeel for de enkelte Mænd i Landet, som kunne kjøbe flere Gaarde.

Mein: Ja, det var ogsaa fornemmelig om § 1 og det dertil stillede Endringsforslag jeg vilde tillade mig at fremsætte nogle Bemærkninger. Jeg for mit Vedkommende er meget bestemt imod det stillede Endringsforslag, jeg er saa bestemt derimod, at hvis det bliver vedtaget, agter jeg at stemme mod den saaledes ændrede § 1. Hvad selve Paragraphen angaaer, skal jeg ikke udtale mig vidtløftigt derom; jeg udtalte allerede ved Sagens første Behandling, at jeg ansaae denne Paragraph for at være meget ønskelig og af stor Vigtighed; flere ærede Talere have imidlertid udtalt sig desangaaende, og jeg skal derfor i saa Henseende indskrænke mig til denne korte Bemærkning. Hvad derimod det under Nr. 1 stillede Endringsforslag angaaer, da forekommer det mig, at det turde kunne karakteriseres ligesom uretsfærdigt; jeg formaaer idetmindste ikke at indsee, hvorfor en Mand, der eier 2 Gaarde, ikke skal have den samme Frihed med Hensyn til disse 2 Gaardes Benyttelse som den, der kun eier een Gaard; der forekommer mig imellem disse 2 Ciere kun at være en kvantitativ Forskjellighed, ikke nogen kvalitativ. Ansees det for at være gavnligt i nationaloekonomisk Henseende, at der bliver saa stor Frihed i Benyttelsen af Grundeierdomme som muligt, saa forekommer det mig, at denne Betragtning maa føre til Frihed i Dispositionen ligesaavel over 2 Gaarde som over een Gaard; antager man, at det vil være til Gavn for Cierne, at de kunne disponere over deres Gaarde, som de ville, kunne bortforpagte dem og ikke skulle være nødt til at bortfæste dem, saa seer jeg ikke ret, at der er nogen Tvivl til at berøve

dem, der eier 2 Gaarde, den Ret, som man mener bør indrømmes den Mand, der kun har een Gaard. Tanken i det stillede Endringsforslag maa derfor formeentlig være den, som ogsaa nærmere er blevet udtalt af den ærede Rigsdagsdagsmand for Svendborg Amts 6te Valgkreds (S. A. Hansen), at man i det Hele taget ikke ynder, at een og den samme Mand kommer i Besiddelse af flere Gaarde; man vil ikke begunstige et saadant Forhold, og derfor lægger man den Mand, der eier flere Bøndergaarde, saa mange Hindringer iveien som muligt i Henseende til Benyttelsen af disse Gaarde. Dette er formeentlig den Tanke, der ligger bagved det Forslag, der er stillet til § 1; men er dette rigtigt, saa forekommer det mig at være aabenbart, at Forslaget saavel som hiin Tanke ikke er rigtig. Jeg vil tilstaae, at jeg havde nærret det Haab, at jeg, hvad dette Spørgsmaal angaaer, væsentligt kunde have støttet mig paa den ærede Rigsdagsdagsmand for Svendborg Amts 6te Valgkreds; det er nemlig ikke mange Dage siden, at idetmindste jeg for mit Vedkommende med sand Fornøjelse hørte det ærede Medlem træffende og sandt udtale, at man ikke burde gjøre eet Princip gjældende i Landboforholdene og et andet i Kjøbstadforholdene (S. A. Hansen: Maa jeg bede om Ordet!); jeg hørte ham træffende og sandt udtale, at efterat man havde indført Næringsfrihed, Erhvervsfrihed i Kjøbstæderne og tildeels nedbrudt Strankerne mellem disse og Landet, saa skulde man heller ikke bevare Vaand, der vare stridende mod dette almindelige Frihedsprincip, til Gunst for Landboerne; men nu hørte jeg ham idag udtale, at man burde bibeholde Indskrænkningen i Benyttelsen af en Mængde Landeierdomme til Gunst for Bondestanden, for Bondefamilierne. Det gaaer nu altid mig saaledes, at naar jeg hører tale om Stænder, og da ogsaa om Bondestanden som en afsluttet Stand, da forekommer det mig, som om der kommer mig en Lustning imøde, der ikke hører til vor Tid, men til en forsvunden Tid; det forekommer mig, at der her i Landet ikke længere er eller med Tvivl kan være Tale om Stænder, og det forekommer mig, at der heller ikke længere bør være Tale om nogen Bondestand eller om nogen